

Teaduspõhine vaade muukeelse õppija õppimise toetamisele - loodava Narva Gümnaasiumi näite

Teivi Gabriel

EVÕLi 8. sügiskonverents „Kogemus rikastab!“

LOODAVAST NARVA GÜMNAASIUMIST

Kvaliteetse gümnaasiumihariduse võimaldamise ja efektiivsema koolivõrgu tagamise eesmärgil on Haridus- ja Teadusministeerium maakonnakeskustesse loonud uusi riigigümnaasiume.

2023. aasta sügisel jõuab järjekord Narvani ning avatakse kaks uut kooli: **Narva Gümnaasium ja Narva Eesti Riigigümnaasium**. Uued riigigümnaasiumid asuvad toimetama õpilaste õpivõimalusi rikastavas koostöös. Narva Gümnaasiumis asub 2023. aastal õppima ligi 600 gümnaasiumi õpilast.

Narva Gümnaasium on **õppimiskallakuga kool**, mis seab fookusesse noore õppija enesearengu, kohanemisvõime ja eneseteostuse toetamise pidevalt muutuv maailmas.

Meie soovime, et noored oleksid kooli lõpetades **julged, ettevõtlikud ja ennastjuhtivad maailmakodanikud.**

LOODAVAST NARVA GÜMNAASIUMIST

Riigigümnaasium 10.- 12. klassid ehk G1-G3, 540 õppekohta mudeli alusel. Esimesel õppeaastal 2023/2024 õppeaastal ligi 600 õpilast.

Narva koolivõrgu ümberkorraldamise järel asuvad Narva Gümnaasiumi 11. - 12. klassides õppima Narva Keskklinna Gümnaasiumi, Narva Pähklikmäe Gümnaasiumi, Narva Soldino Gümnaasiumi ja Kreenholmi Gümnaasiumi õpilased.

Narva Gümnaasium on **60/40 õppekeelega kool**, kus lisaks avatakse klassid täiendava **eesti keele õppeprogrammi** alusel (madalama keeleoskusega õpilastele) ja 75/25 õppekeeltega õppekava õpilastele, kes soovivad panna ennast proovile õppides suuremas mahus eesti keeles.

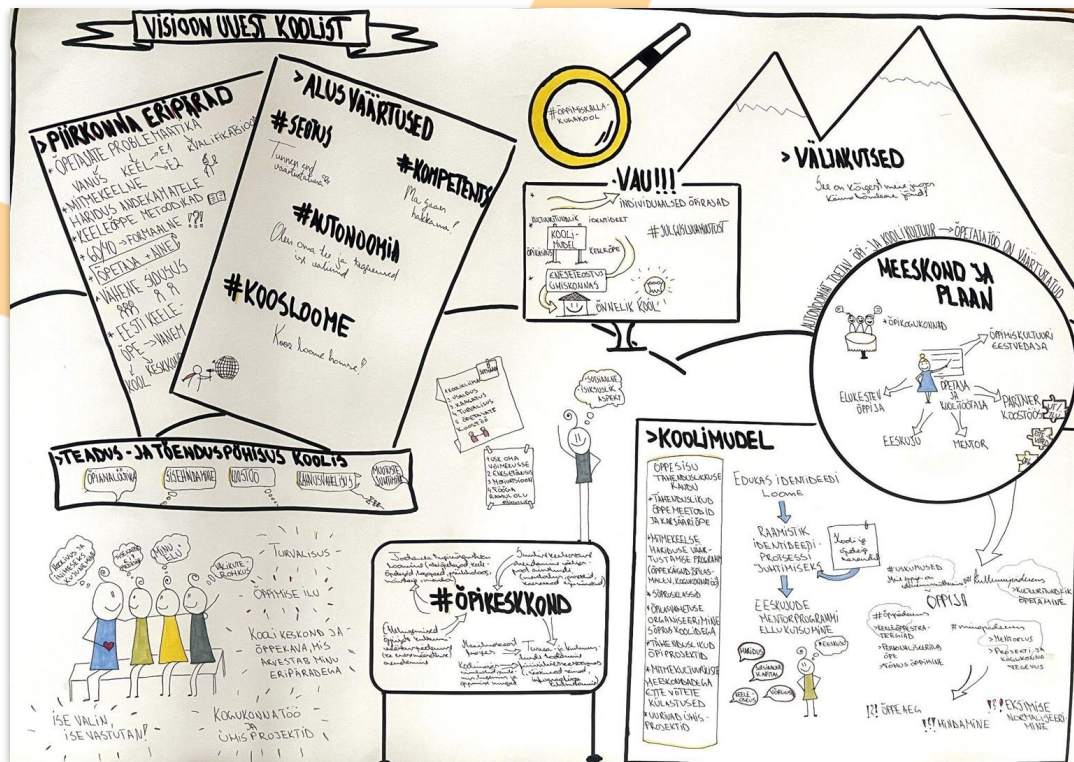
KOOLI VÄLISKESKKOND

- Eestlaste osakaal rahvastikus <5%;
- elanike arv väheneb kiiresti;
- domineerib Vene inforuum;
- valdav postsovjetik mentaliteet;
- Eesti keele vajalikkust ei tajuta;
- vähe on võimalusi eesti keele kasutamiseks väljaspool kooli.

TÄNANE KOOL PIIRKONNAS

- juhtidel suur autoriteet;
- mitmekultuurilisusele tähelepanu vähene;
- Eesti keelt kodukeelena rääkivate õpetajate osakaal väga väike;
- õpetajate eesti keele oskus ebaühtlane;
- mitmekeelne haridus andekamatele;
- 60/40 nõude täitmine suuresti formaalne;
- õpetaja- või ainekeskne õpikäsitus ülekaalus;
- sidusus Eesti ühiskonna ja eestlastega väga väike;
- lapsevanemad ei suuda õpilasi eesti keele õppel enamasti toetada

Millest sai alguse idee luua muukeelset õppijat toetav koolimudel, ehk tervilik lähenemine õppija toetamisele?

MUDELI ALUSEKS

Parim teaduslik teadmine hariduspsühholoogiast, juhtimisest ja muu kodukeelega õppija eripäradest:

Ühtse Eesti kooli mudel (RITA-rände 2019 projekt)

Õppiva organisatsiooni teooria (Denning, 2005; Senge, 1990)

Isemääramisteooria: õppijate autonoomia-, kompetentsus- ja seotusvajaduse toetamine (Ryan & Deci, 2000)

Tõenduspõhine muutuste juhtimine (Eisenschmidt, 2021)

Kultuuritundlik õpetamine (Järv & Kirss, 2018)

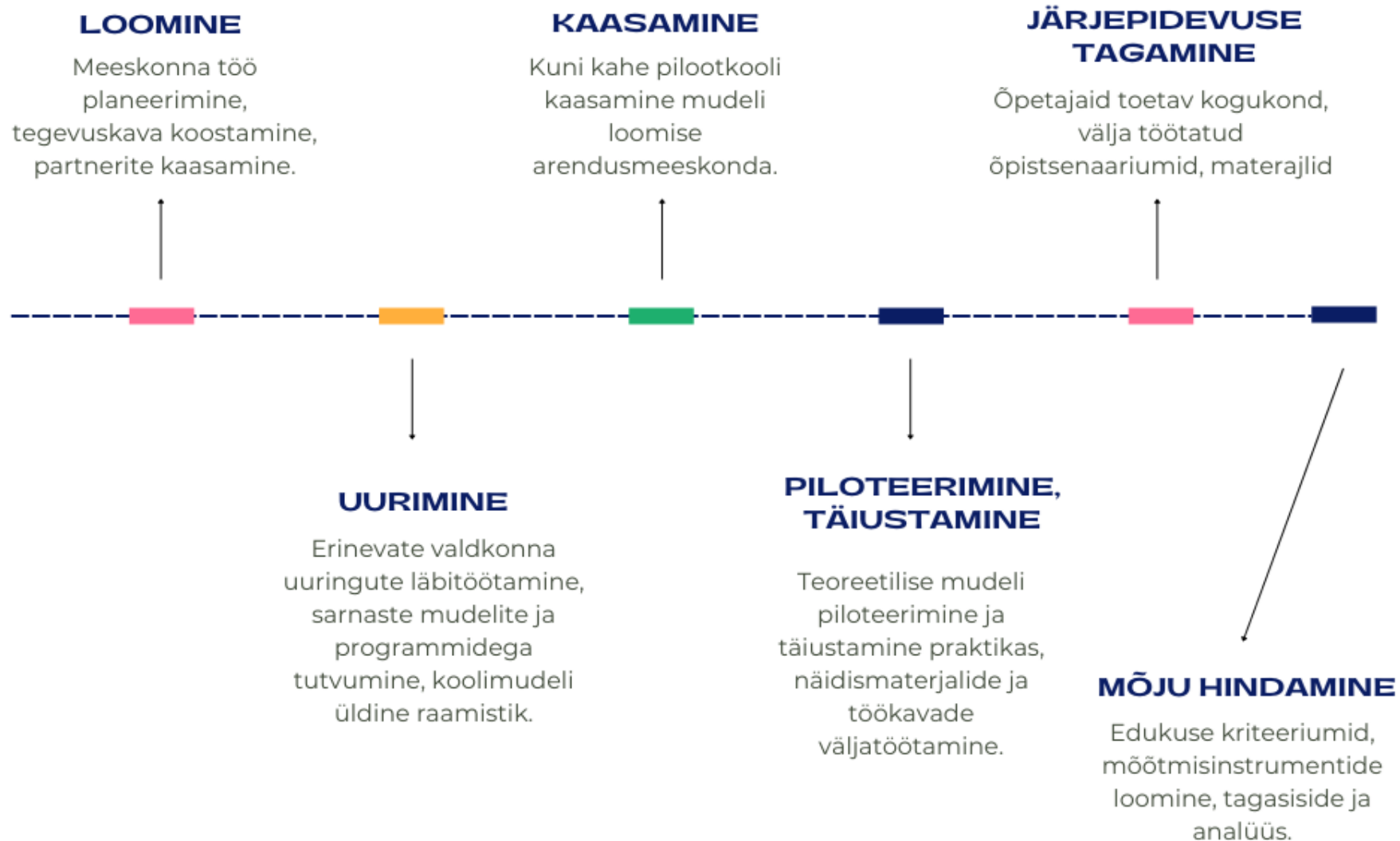
....

Loodav kontseptsioon (mudel) on mõeldud koolidele, **kus on vähemalt 75% muu kodukeelega õpilasi.**

KOOLIMUDELI EESMÄRGID

1. Kooli kogukonna tasandil **identiteediloomel olulisuse teadvustamine** ja sellega koolis **kavakindlalt** tegelemine.
2. **Õppijakeskse õpikäsituse** toel on fookuses õpilaste psühholoogiliste baasvajaduste toetamine, õppima õppimine ja kultuuritundlik õpetamine.
3. **Õppimist** (ja autonoomiat) **toetava koolikultuuri loomine**, mille keskmesse seatakse õppija - tema areng, mis eeldab nüüdisaegset lähenemist nii õppesisus, õpikeskkonnas kui ka koolielu korralduses, sh õpetajate tegevuses ja koolielu eestvedamises.
4. **Eesti keeles edasiõppimise võimekuse** toetamine ja **eesti keele kasutamise oskus** erinevates elusituatsioonides, sh luues õppekavas võimalused õppijal arendada enda kodukeelt.

HARIDUSUUENDUSLIKU MUDELI LOOME

Teaduspõhine õppimist toetav koolimudel muukeelsetele õpilastele

KOOLIMUDELI RAAMISTIK

Eestvedamine ja
koolielu
korraldus

Õppiva
organisatsiooni
põhimõtted,
automoone
tegevusmudel,
pädevuste ja
panusepõhine
karjäärimudel.

Õpetajate
professionaalne
areng

Koostöine
koolikultuur,
õpikogukonnad,
õpetajate
võimestamine,
suurem
agentsus,
kutsekindlus.

Õppesisu ja
õpikäsitus

Õpilaste
psühholoogiliste
baasvajaduste
toetamine,
kultuuritundlik ja
täenduslik
õpetamine.

Toetav
õpikeskkond

Kooli vaimne,
sotsiaalne ja
füüsiline
keskkond
toetab nii
keeleõpet kui
identiteedi
loome protsessi.

I EESTVEDAMINE JA KOOLIELU KORRALDUS

1.1. Soovitud muutus: Koolis on loodud õppimist ja autonoomiat toetav koolikultuur.

Teaduslik taust: Uuringud näitavad, et autonoomsem tegevusmudel koolis toetab kooli head sisekliimat, osalejate sisemist motivatsiooni, on seotud paremate õpitulemuste ja subjektiivse heaoluga, toetades samuti enesejuhtimist ja iseseisvust (HTM, 2020).

Edukuse mõõdik: Üldhariduskoolide õpetajate rahulolu küsitluse tulemused (5-palli skaala)- tööga rahulolu, autonoomia, seotus.

Tegevuste kirjeldus:

- 1) Õpetaja eneseusu ja -kindluse toetamine uute lähenemiste katsetamisel ja tööõhne kujundamisel läbi **1:1-le vestluse**, mille eesmärk on toetada töötajad ja aidata neil tulemusteni jõuda.
- 2) **Koostöine õppimine ja enesetäiendamine on õpetaja töö lahutamatu osa**, ehk need ootused on kirjeldatud ka õpetaja ametijuhendis, mille toetuseks on kokkulepitud väiksem tunnikoormus.
- 3) Kooli korralduses on kokkulepitud **ühine koostööaeg** õpikogukondade toimumiseks ja juhtimisotsuste tegemisel kaasamiseks.

Näide koolimudeli sisust:

Soovitud muutus: Kool panustab õpetajate järelkasvu tagamisesse ja õpetajate kutsekindlusesse, et muu kodukeelega õpilastele oleks tagatud kvaliteetne eestikeelne haridus.

Teaduslik taust: Õpetajate teadmised ja kogemused on eriti olulised just madalama võimekusega õpilaste, s.h. uussisserändajatest õpilaste jaoks (RITA- ränne, 2020). Muu kodukeelega ja ebapiisava eesti keele oskusega noore eesti keeles õppimise toetamiseks peab õpetaja kohandama õppematerjale, tegema koostööd teiste õpetajatega tundide kavandamisel, kaasama õpilast ja tema peret. Siinkohal oleks abiks pädevuste põhise karjäärimudeli rakendamine, mis võimaldab **mõtestada õpetajate koormust** ja erineva raskusastmega ülesandeid (arengupartnerlus ja metoodiline tugi alustavale õpetajale, õppematerjalide koostamine jm). OECD (2020) on samuti teinud ettepaneku rakendada **pädevuste põhist karjäärimudelit**.

Edukuse hindamise mõõdik: mõõtmisinstrument tuleb luua (mõõdetavad faktorid õpetajate kutsekindlus, arengu toetamine).

Tegevuse kirjeldus:

- 1) Õpetajate karjäärimudeli loomine ja põhimõtete juurutamine koolis.

Näidismaterjal: Narva Gümnaasiumis on hetkel loomisel [õpetajate oskuste ja panusepõhine karjäärimudel](#)

Tänan kuulamast!

